

УДК 796-056.26-058.65

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-277-281

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

ШОСТАК Ігор –

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0373-0768>
e-mail: shostakigor21021986@gmail.com

ЛОПАТЮК Олена –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри пошуку,
рятування та спеціальної фізичної підготовки
Української державної льотної академії
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2086-6250>
e-mail: lopatukelenka@gmail.com

ЛУНГУ Дмитро –

старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-9422-7633>

ХАРИТОНЕНКО Євген –

старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8179-8258>
e-mail: haritonenko55555@gmail.com

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАДАПТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ БОЙОВИХ ДІЙ
ЗАСОБАМИ АДАПТИВНИХ ВИДІВ СПОРТУ**

У статті розглянуто проблему визначення та наукового обґрунтування педагогічних умов фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів бойових дій засобами адаптивних видів спорту. Актуальність дослідження зумовлена зростанням кількості ветеранів війни в Україні, які потребують комплексного відновлення фізичного, психоемоційного та соціального потенціалу після участі у бойових діях. Обґрунтовано, що фізична культура і спорт, зокрема адаптивні види спорту, можуть виступати ефективним педагогічним засобом відновлення фізичної працездатності, формування мотивації до активного способу життя та соціальної інтеграції ветеранів.

Проаналізовано сучасні наукові підходи до використання фізичної активності у процесі реабілітації та реабілітації військовослужбовців і ветеранів війни. Встановлено, що систематичні заняття адаптивними видами спорту сприяють покращенню функціонального стану організму, зниженню проявів посттравматичного стресового розладу, підвищенню рівня психологічної стійкості та формуванню позитивної соціальної взаємодії.

У результаті теоретичного аналізу та узагальнення наукових джерел окреслено педагогічні умови фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів бойових дій, серед яких: інтеграція фізкультурно-оздоровчих і психологічних компонентів відновлення, використання адаптивних видів спорту як засобу формування мотивації до рухової активності, поступове функціональне навантаження з урахуванням індивідуальних можливостей ветеранів, ґрупова організація занять, спрямована на розвиток соціальної взаємодії, а також створення безпечного та підтримувального освітнього середовища.

Зазначено, що реалізація визначених педагогічних умов сприяє підвищенню ефективності фізкультурно-спортивних програм реабілітації та формуванню стійкої мотивації ветеранів до систематичних занять фізичною культурою і спортом.

Ключові слова: адаптивний спорт, ветерани бойових дій, фізична культура, педагогічні умови, реабілітація, фізкультурно-спортивна діяльність.

SHOSTAK Ihor –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the
Department of Special Physical Training
Donetsk State University of Internal Affairs
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0373-0768>
e-mail: shostakigor21021986@gmail.com

LOPATIUK Olena –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Search,
Rescue and Special Physical Training
Ukrainian State Flight Academy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2086-6250>
e-mail: lopatukelenka@gmail.com

LUNGU Dmytro –

Senior Lecturer, Department of Special Physical Training
Donetsk State University of Internal Affairs
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-9422-7633>

KHARYTONENKO Yevhen –

Senior Lecturer at the Department of Special Physical Training
Donetsk State University of Internal Affairs
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8179-8258>
e-mail: haritonenko55555@gmail.com

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR PHYSICAL CULTURE AND SPORTS READAPTATION OF COMBAT VETERANS BY MEANS OF ADAPTIVE SPORTS

The article examines the problem of defining and scientifically substantiating the pedagogical conditions for the physical culture and sports readaptation of combat veterans through adaptive sports. The relevance of the study is determined by the growing number of war veterans in Ukraine who require comprehensive restoration of their physical, psycho-emotional, and social potential after participation in hostilities. It is substantiated that physical culture and sports, particularly adaptive sports, can serve as an effective pedagogical tool for restoring physical performance, forming motivation for an active lifestyle, and promoting the social integration of veterans.

The article analyzes contemporary scientific approaches to the use of physical activity in the process of rehabilitation and readaptation of servicemen and war veterans. It has been established that systematic participation in adaptive sports contributes to the improvement of the functional state of the body, reduction of symptoms of post-traumatic stress disorder, enhancement of psychological resilience, and development of positive social interaction.

Based on theoretical analysis and generalization of scientific sources, the pedagogical conditions for the physical culture and sports readaptation of combat veterans are outlined. These include the integration of physical culture, health-improving and psychological components of recovery, the use of adaptive sports as a means of developing motivation for physical activity, gradual functional loading considering the individual capabilities of veterans, group organization of training sessions aimed at fostering social interaction, and the creation of a safe and supportive educational environment.

It is emphasized that the implementation of the identified pedagogical conditions contributes to improving the effectiveness of physical culture and sports readaptation programs and to forming stable motivation among veterans for systematic participation in physical culture and sports activities.

Key words: *adaptive sports, combat veterans, physical culture, pedagogical conditions, readaptation, physical culture and sports activity.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Повномасштабна збройна агресія проти України суттєво збільшила кількість військовослужбовців і представників сектору безпеки, які після участі у бойових діях повертаються до цивільного життя. Для значної частини ветеранів цей процес супроводжується не лише фізичними травмами, але й складними психоемоційними наслідками бойового стресу, що проявляються у зниженні працездатності, порушеннях адаптаційних механізмів організму, труднощах соціальної інтеграції та професійної реадaptaції.

У цих умовах особливої актуальності набуває проблема пошуку ефективних засобів відновлення фізичного та психологічного стану ветеранів. Одним із перспективних напрямів такої роботи є використання фізичної культури і спорту як інструменту комплексної реадaptaції. Систематична рухова активність сприяє покращенню функціонального стану організму, нормалізації діяльності серцево-судинної та нервової систем, зниженню рівня тривожності та формуванню позитивної мотивації до активного способу життя [1; 3].

Особливе значення у цьому процесі мають адаптивні види спорту, які передбачають модифікацію тренувального процесу з урахуванням фізичних можливостей та індивідуальних потреб учасників [4]. Завдяки гнучкій організації занять вони дозволяють залучати до фізичної активності осіб із різним рівнем функціональних обмежень, створюючи умови для поступового відновлення фізичних якостей, розвитку рухових навичок та соціальної взаємодії.

Практика реалізації програм фізкультурно-спортивної реадaptaції свідчить, що адаптивний спорт виконує не лише відновлювальну, а й соціально-педагогічну функцію. Спільна участь у тренуваннях і змаганнях сприяє формуванню почуття підтримки, відновленню комунікативних зв'язків, зміцненню віри у власні можливості та підвищенню рівня психологічної стійкості.

Водночас у науковій літературі недостатньо уваги приділяється педагогічним умовам організації таких занять. Нерідко фізкультурно-спортивні програми реалізуються без достатнього методичного обґрунтування, що знижує їх ефективність та обме-

жує можливості системного впровадження у діяльність освітніх і реабілітаційних установ.

З огляду на зазначене виникає необхідність наукового обґрунтування педагогічних умов фізкультурно-спортивної реадaptaції ветеранів бойових дій засобами адаптивних видів спорту, що дозволить підвищити ефективність використання фізичної культури як засобу відновлення та соціальної інтеграції цієї категорії населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання фізичної культури та спорту у процесі реабілітації і реадaptaції осіб, які зазнали значних фізичних або психологічних навантажень, активно досліджується у сучасній науковій літературі. Вітчизняні та зарубіжні дослідники підкреслюють важливу роль систематичної рухової активності у відновленні функціонального стану організму та підвищенні якості життя.

Зокрема, у працях українських науковців обґрунтовано значення адаптивної фізичної культури як ефективного засобу соціальної інтеграції та відновлення фізичних можливостей осіб із різними функціональними обмеженнями. Так, В. Бабенко та О. Андрєєва зазначають, що систематичні заняття адаптивними формами фізичної активності сприяють покращенню функціонального стану організму, формуванню позитивної мотивації до рухової діяльності та підвищенню рівня соціальної активності осіб із порушеннями здоров'я [1].

Наукові дослідження Т. Круцевич, Н. Пангелової та інших учених доводять, що фізична культура виконує важливу роль у формуванні здоров'язбежувального середовища та розвитку фізичного потенціалу людини, забезпечуючи комплексний вплив на фізичну, психічну та соціальну сфери особистості [2].

Проблеми використання фізичної активності у процесі відновлення військовослужбовців та ветеранів війни розглядаються також у працях сучасних дослідників у сфері спортивної науки. Зокрема, встановлено, що участь у спортивній діяльності сприяє зменшенню симптомів посттравматичного стресового розладу, покращенню емоційного стану та відновленню соціальної взаємодії ветеранів [3].

Окремі дослідження присвячені впливу адаптивних видів спорту на фізичний стан і психологічну

стабільність учасників бойових дій. Результати наукових робіт свідчать, що регулярні заняття спортом сприяють підвищенню рівня фізичної підготовленості, формуванню впевненості у власних можливостях та покращенню якості життя ветеранів [4].

Водночас аналіз наукових джерел засвідчує, що більшість досліджень зосереджена на медичних або психологічних аспектах відновлення, тоді як педагогічні умови організації фізкультурно-спортивної діяльності ветеранів залишаються недостатньо висвітленими. Це зумовлює необхідність поглибленого наукового аналізу та обґрунтування педагогічних підходів до організації процесу фізкультурно-спортивної реабілітації.

Мета статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування та визначення педагогічних умов фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів бойових дій засобами адаптивних видів спорту.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:

- проаналізувати сучасні наукові підходи до використання фізичної культури і спорту у процесі реабілітації ветеранів бойових дій;
- визначити роль адаптивних видів спорту у відновленні фізичного та психоемоційного стану ветеранів;
- окреслити педагогічні умови організації фізкультурно-спортивних занять для ветеранів бойових дій;
- обґрунтувати організаційно-методичні засади побудови програм фізкультурно-спортивної реабілітації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фізкультурно-спортивна реабілітація ветеранів бойових дій є складним багатокомпонентним процесом, який поєднує фізичні, психологічні та соціально-педагогічні механізми відновлення особистості. Після повернення із зони бойових дій багато військовослужбовців стикаються з труднощами інтеграції у мирне життя, що може проявлятися у зниженні рівня фізичної активності, втраті соціальних контактів, погіршенні психоемоційного стану та зниженні мотивації до професійної чи громадської діяльності. За таких умов фізична культура і спорт можуть виступати важливим інструментом відновлення життєвого потенціалу ветеранів.

Наукові дослідження доводять, що систематична рухова активність позитивно впливає на функціональний стан організму, сприяє нормалізації роботи серцево-судинної та нервової систем, підвищує рівень фізичної працездатності та покращує психологічний стан людини [1; 5]. Особливої значущості набувають адаптивні види спорту, які передбачають модифікацію тренувального процесу з урахуванням фізичних можливостей і потреб учасників. Такий підхід дозволяє поступово відновлювати фізичні якості, формувати впевненість у власних можливостях та створювати умови для соціальної взаємодії.

У контексті педагогічного підходу фізкультурно-спортивна реабілітація повинна розглядатися не лише як сукупність фізичних вправ або тренувальних занять, а як цілісна система організації освітнього та тренувального процесу, спрямованого на відновлення фізичних можливостей, розвиток психологічної стійкості та формування активної життєвої позиції ветеранів.

Аналіз наукових джерел та узагальнення практичного досвіду роботи з ветеранами дозволяють виокремити комплекс педагогічних умов, що забезпечують ефективність фізкультурно-спортивної реабілітації засобами адаптивних видів спорту.

1. Інтеграція фізкультурно-оздоровчих та психологічних компонентів відновлення

Першою важливою педагогічною умовою є інтеграція фізичних та психологічних компонентів реабілітації. Участь у бойових діях часто супроводжується значними психоемоційними навантаженнями, що можуть проявлятися у підвищеній тривожності, емоційній нестабільності або зниженні соціальної активності. У таких умовах фізична активність може виконувати роль ефективного засобу психоемоційної стабілізації.

Заняття адаптивними видами спорту сприяють виробленню позитивних емоцій, зниженню рівня стресу та формуванню почуття психологічної рівноваги. Водночас поєднання фізичних вправ із психологічною підтримкою дозволяє підвищити ефективність відновлювального процесу. Такий підхід передбачає участь фахівців різного профілю – тренерів, викладачів фізичного виховання, психологів та реабілітологів.

2. Використання адаптивних видів спорту як засобу формування мотивації до рухової активності

Другим важливим педагогічним чинником є використання адаптивних видів спорту як інструменту формування стійкої мотивації до систематичної фізичної активності. Ветерани бойових дій часто потребують додаткових стимулів для повернення до активного способу життя, оскільки після завершення військової служби змінюється звичний ритм життя та структура повсякденної діяльності.

Адаптивні види спорту мають значний мотиваційний потенціал, оскільки поєднують елементи фізичного розвитку, змагальної діяльності та соціальної взаємодії. Участь у спортивних заходах, тренуваннях і змаганнях сприяє формуванню почуття причетності до спільноти, розвитку командної взаємодії та підвищенню самооцінки.

3. Індивідуалізація фізичних навантажень

Важливою умовою організації фізкультурно-спортивної реабілітації є індивідуалізація тренувального процесу. Ветерани бойових дій можуть мати різний рівень фізичної підготовленості, функціонального стану організму та досвіду спортивної діяльності. Крім того, у деяких випадках можуть спостерігатися наслідки поранень або інших травм.

З огляду на це тренувальний процес повинен будуватися з урахуванням індивідуальних особливостей кожного учасника. Індивідуалізація навантажень дозволяє уникнути перевантаження організму, знизити ризик травматизму та забезпечити поступове відновлення фізичних можливостей.

4. Групова організація занять та розвиток соціальної взаємодії

Важливою складовою фізкультурно-спортивної реабілітації є створення умов для активної соціальної взаємодії учасників. Групова форма організації занять сприяє формуванню атмосфери взаємної підтримки, довіри та співпраці.

Спільні тренування, участь у спортивних заходах та командних видах спорту дозволяють ветеранам відновлювати соціальні контакти, розвивати кому-

нікативні навички та формувати відчуття належності до певної спільноти. Це має важливе значення для подолання соціальної ізоляції, яка іноді виникає після завершення військової служби.

5. Створення безпечного та підтримувального освітнього середовища

Ефективність фізкультурно-спортивної реадптації значною мірою залежить від умов, у яких організовано тренувальний процес. Безпечне та підтримувальне середовище передбачає не лише належне матеріально-технічне забезпечення занять, але й створення сприятливої психологічної атмосфери.

Важливою складовою такого середовища є професійна компетентність фахівців, які працюють із ветеранами. Викладачі та тренери повинні володіти знаннями у сфері адаптивної фізичної культури, розуміти особливості психоемоційного стану ветеранів та вміти організувати заняття з урахуванням принципів педагогічної підтримки.

6. Поступове ускладнення рухової діяльності та розвиток фізичних якостей

Ще однією педагогічною умовою є поступове ускладнення змісту тренувального процесу. На початковому етапі заняття повинні бути спрямовані на відновлення базових фізичних якостей – витривалості, сили, гнучкості та координації рухів. Надалі можливе розширення спектра рухових дій, включення елементів спортивної підготовки та участь у змагальній діяльності.

Такий підхід забезпечує поступову адаптацію організму до фізичних навантажень, сприяє розвитку фізичних можливостей та формує інтерес до регулярних занять спортом.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, фізкультурно-спортивна реадптація ветеранів бойових дій засобами адаптивних видів спорту є важливим напрямом відновлення фізичного, психологічного та соціального потенціалу осіб, які брали участь у бойових діях. Проведений аналіз наукових джерел дозволив встановити, що систематична фізична активність сприяє покращенню функціонального стану організму, підвищенню рівня психологічної стійкості та формуванню позитивної соціальної взаємодії.

У результаті дослідження визначено основні педагогічні умови фізкультурно-спортивної реадптації ветеранів бойових дій, серед яких: інтеграція фізкультурно-оздоровчих і психологічних компонентів відновлення, використання адаптивних видів спорту як засобу формування мотивації до рухової активності, індивідуалізація фізичних навантажень, групова організація занять, створення безпечного освітнього середовища та поступове ускладнення змісту тренувального процесу.

Реалізація зазначених педагогічних умов сприяє підвищенню ефективності програм фізкультурно-спортивної реадптації та формуванню стійкої мотивації ветеранів до систематичних занять фізичною культурою і спортом.

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно пов'язувати з розробленням практичних програм фізкультурно-спортивної реадптації ветеранів бойових дій, визначенням критеріїв оцінювання їх ефективності, а також вивченням впливу різних видів адаптивного спорту на фізичний та психоемоційний стан ветеранів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Андреева О. В. Теоретико-методологічні засади рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. № 2. С. 13–20. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.13-20>
2. Круцевич Т. Ю., Пангелова Н. Є. Сучасні підходи до формування здорового способу життя у процесі фізичного виховання. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2019. № 1. С. 6–12. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2019.1.6-12>
3. Кашуба В. О., Андреева О. В. Сучасні підходи до використання оздоровчої фізичної культури в різних групах населення. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2018. № 3. С. 34–41. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2018.3.34-41>
4. Бабенко В. В., Бойченко Н. В. Адаптивна фізична культура як засіб соціальної інтеграції осіб з порушеннями здоров'я. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2020. № 4. С. 12–18. DOI: <https://doi.org/10.15391/snsv.2020-4>
5. Москаленко Н. В. Сучасні підходи до організації фізичного виховання студентської молоді. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2019. № 2(46). С. 30–35. DOI: <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2019-02-30-35>
6. Імас Є. В., Дутчак М. В. Сучасні тенденції розвитку фізичної культури і спорту в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2019. № 2. С. 3–10. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2019.2.3-10>

REFERENCES

1. Andriieva, O. V. (2020). Teoretyko-metodolohichni zasady rekreatsiino-ozdorovchoi diialnosti riznykh hrup naselennia [Theoretical and methodological principles of recreational and health-improving activities of different population groups]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*. № 2. P. 13–20. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.13-20> [in Ukrainian]
2. Krutsevych, T. Yu., Panhelova, N. Ye. (2019). Suchasni pidkhody do formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia u protsesi fizychnoho vykhovannia [Modern approaches to forming a healthy lifestyle in the process of physical education]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*. № 1. P. 6–12. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2019.1.6-12> [in Ukrainian]
3. Kashuba, V. O., Andriieva, O. V. (2018). Suchasni pidkhody do vykorystannia ozdorovchoi fizychnoi kultury v riznykh hrup naselennia [Modern approaches to the use of health-improving physical culture for different population groups]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*. № 3. P. 34–41. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2018.3.34-41> [in Ukrainian]
4. Babenko, V. V., Boichenko, N. V. (2020). Adaptivna fizychna kultura yak zasib sotsialnoi intehratsii osob z porushenniamy zdorovia [Adaptive physical culture as a means of social integration of people with health impairments]. *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk*. № 4. P. 12–18. DOI: <https://doi.org/10.15391/snsv.2020-4> [in Ukrainian]
5. Moskalenko, N. V. (2019). Suchasni pidkhody do orhanizatsii fizychnoho vykhovannia studentskoi molodi [Modern approaches to the organization of physical education of student youth]. *Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi*. № 2(46). P. 30–35. DOI: <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2019-02-30-35> [in Ukrainian]
6. Imas, Ye. V., Dutchak, M. V. (2019). Suchasni tendentsii rozvytku fizychnoi kultury i sportu v Ukraini [Modern trends in the development of physical culture and sport in Ukraine]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*. № 2. P. 3–10. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2019.2.3-10> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ШОСТАК Ігор – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки Донецького державного університету внутрішніх справ.

Наукові інтереси: інноваційні практики психологічної, фізичної реабілітації представників сектору безпеки і оборони та їхніх сімей у поствоєнний період.

ЛОПАТЮК Олена – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри пошуку, рятування та спеціальної фізичної підготовки, Української державної льотної академії.

Наукові інтереси: інноваційні практики психологічної, фізичної реабілітації ветеранів війни засобами фізичної культури та спорту.

ЛУНГУ Дмитро – старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Донецького державного університету внутрішніх справ.

Наукові інтереси: інноваційні практики психологічної, фізичної реабілітації представників сектору безпеки і оборони та їхніх сімей у поствоєнний період.

ХАРИТОНЕНКО Євген – старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Донецького державного університету внутрішніх справ.

Наукові інтереси: інноваційні практики психологічної, фізичної реабілітації представників сектору безпеки і оборони та їхніх сімей у поствоєнний період.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

SHOSTAK Ihor – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Special Physical Training, Donetsk State University of Internal Affairs.

Scientific interests: innovative practices of psychological and physical rehabilitation of representatives of the security and defense sector and their families in the post-war period.

LOPATIUK Olena – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Search, Rescue and Special Physical Training, Ukrainian State Flight Academy.

Scientific interests: innovative practices of psychological and physical rehabilitation of war veterans through physical culture and sport.

LUNGU Dmytro – Senior Lecturer at the Department of Special Physical Training, Donetsk State University of Internal Affairs.

Scientific interests: innovative practices of psychological and physical rehabilitation of representatives of the security and defense sector and their families in the post-war period.

KHARYTONENKO Yevhen – Senior Lecturer at the Department of Special Physical Training, Donetsk State University of Internal Affairs.

Scientific interests: innovative practices of psychological and physical rehabilitation of representatives of the security and defense sector and their families in the post-war period.

Стаття надійшла до редакції 04.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 15.03.2026 р.

УДК 378.018.8:373.011.3-051]:159.944.4-021.484:378.147-025.14](045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-281-286

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

ЯЛОЗА Олег –

аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Уманського національного університету

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2519-6212>

e-mail: oleh.yaloza@udpu.edu.ua

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ЗМІШАНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Статтю присвячено аналізу педагогічних технологій формування резильєнтності майбутніх педагогів у змішаному освітньому середовищі закладів вищої освіти. Актуальність дослідження зумовлена трансформаційними процесами в сучасній освіті, що пов'язані з цифровізацією, поширенням змішаного навчання та необхідністю забезпечення психологічної стійкості учасників освітнього процесу в умовах соціальних і професійних викликів. Зазначено, що професійна підготовка майбутніх педагогів потребує не лише формування фахових знань і педагогічних умінь, а й розвитку особистісних ресурсів, які забезпечують здатність ефективно адаптуватися до змін, долати стресові ситуації та підтримувати стабільність професійної діяльності.

У статті здійснено теоретичний аналіз наукових підходів до трактування поняття «резильєнтність», визначено її роль у структурі професійної компетентності майбутнього педагога та обґрунтовано потенціал змішаного освітнього середовища для розвитку адаптивних, регулятивних і рефлексивних механізмів особистості. Охарактеризовано можливості сучасних педагогічних технологій, спрямованих на розвиток саморегуляції, автономності навчання, емоційної стійкості та здатності до конструктивної взаємодії у професійній діяльності.

Особливу увагу приділено визначенню організаційно-методичних умов формування резильєнтності майбутніх педагогів у змішаному освітньому середовищі. Підкреслено значення педагогічно організованої освітньої взаємодії, використання цифрових інструментів навчання, рефлексивних практик і технологій підтримки психологічного благополуччя здобувачів освіти. Доведено, що інтеграція відповідних педагогічних технологій у процес професійної підготовки сприяє формуванню стійкості до стресових впливів, розвитку адаптивних стратегій поведінки та підвищенню готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах невизначеності.

Ключові слова: резильєнтність, майбутні педагоги, змішане навчання, педагогічні технології, змішане освітнє середовище, професійна підготовка, психологічна стійкість, саморегуляція, адаптивність, цифрове освітнє середовище.

YALOZA Oleh –

PhD Student of Pedagogy and Educational Management Department,

Uman National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2519-6212>

e-mail: oleh.yaloza@udpu.edu.ua

EDUCATIONAL TECHNOLOGIES FOR DEVELOPING RESILIENCE IN FUTURE TEACHERS IN A MIXED EDUCATIONAL ENVIRONMENT

The article is devoted to the analysis of pedagogical technologies for developing resilience in future teachers in a blended learning environment in higher education institutions. The relevance of the study is determined by the transformational processes in modern education